



זהר הקדוש עם ביאור הכתר והכבוד

פרשת וישב • סגולת התורה להציל מיצר הרע



ויבאר מדוע השכר הרוחני הוא דווקא בעולם הבא, והשכר הגשמי דווקא בעולם הזה.

תא חזי - בוא וראה, **מה פתיב** בענין השכר למי שעוסק בתורה (ש ג טו) 'ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד'. 'ארך ימים בימינה' הוא למאן דאזיל לימינא דאורייתא - למי שהולך לימין התורה, דהיינו שעוסק בתורה לשמה, ארכא דחיינ איהו לעלמא דאתי - אורך ימים זה הוא הכוונה שזוכה לשכר בעולם הבא הנקרא עולם שכולו ארוך, ושכרו הוא דזכי תמן ליקרא דאורייתא - שזוכה שם לכבודה של תורה, דאיהו יקרא וכתרא לאתעטרא על כלא - שהוא כבוד וכתר להתעטר בו על הכל, כי תלמוד תורה שקול כנגד הכל, והטעם שזוכה לשכר זה של כבוד התורה רק בעולם הבא, הוא כיון דכתרא דאורייתא פההוא עלמא איהו - שכתרה של תורה הוא רק בעולם הבא ולא בעולם הזה.

וממשיך הכתוב לבאר את שכרו של העוסק בתורה שלא לשמה, 'בשמאלה עשר וכבוד', וכאן מדבר על השכר שיש בהאי עלמא - בעולם הזה בעינינים הנוצרים בעולם הזה שהם עושר וכבוד, והוא למי שעסק בתורה שלא לשמה, דאף על גב דלא אתעסק בה לשמה - שלא עסק בתורה לשמה, זכי בהאי עלמא בעוהרתא ויקרא - זוכה בעולם הזה לעושר וכבוד.

בענין חילוק המדרגות בין לשמה ושלא לשמה מביא מעשה ברבי חייא שהיה מכיר בזה על פני התלמידים.

דהא רבי חייא פד אתא מהתם לארעא דישראל - כאשר עלה רבי חייא מבבל לארץ ישראל, קרא באורייתא עד דהו אנפוי נהירין כשמשא - היה קורא בתורה עד שהיו פניו מאירות כשמש, כיון שעסק בתורת ארץ ישראל שהיא מאירה, כי עד כה עסק בתורת חוצה לארץ שאינה מאירה. והתורה שהאירה בו גרמה דפד הוון קיימין קמיה פל אינון דלעאן באורייתא - שכאשר היו עומדים לפניו כל אלו שעסקו בתורה, היה יודע להבחין בדרגת עסק התורה של כל אחד, והוה אמר - והיה אומר, דא אשתדל באורייתא לשמה - זה עסק בתורה לשמה, ודא לא אשתדל לשמה - וזה לא עסק בה לשמה.

והוה צלי על ההוא דאתעסק לשמה - והיה מתפלל על אותו תלמיד שהיה עוסק בתורה לשמה, דליהוי הכי תדיר וזכי לעלמא דאתי - שיהיה כן תמיד, ועל ידי כן יזכה לעולם הבא. וצלי על ההוא דלא אתעסק בה לשמה - והיה מתפלל על זה שלא עסק בתורה לשמה, דייתי לאתעסקא בה לשמה - ויעל על ידי זה יזכה לחיי העולם הבא.

מביא איך פעל רבי חייא להחזיר בתשובה מי שהיה מהרהר בחטא עד שעסק בתורה לשמה. יומא חד חמא חד תלמיד דהוה לעי באורייתא ואנפוי מוריקון - יום אחד ראה רבי חייא תלמיד אחד שהיה עוסק בתורה והיו פניו מוריקות. אמר, ודאי

ידבר בענין המאור שבתורה להשיב למוטב מהרהורים רעים ומעבירה. ומקדים לדבר בחילוק שבין עסק התורה לשמה ושלא לשמה, והשכר הראוי להם, ומתוך כך מדבר בגודל לימוד תורת ארץ ישראל, אשר מאירה על לומדיה, ומצילתם מן העבירה. ומספר על מה שקירב רבי חייא תלמיד שהרהר בעבירה, ע"י שמשך לבו בתורה, והיה מתפלל על תלמידיו שיזכו לעסוק בתורה לשמה. ומביא בזה ב' דעות בסגולת התורה להציל מעבירה. מדבר עוד בענין דרך ה' להעמיד את התורה לישראל, עצה נגד פיתוי היצר וקטרוג השטן על העוונות, ובדומה לעצות לזכות בדני"ב וביום הכיפורים ע"י השופר והשעיר. והיא תכונת הקדושה, להעלות את ישראל מכל מיני טומאות שבעוה"ז, היפך מצד הטומאה המורידה את ההולכים בה לשאול.

יקדים לדבר באושר הצדיקים העוסקים בתורה יומם ולילה לשמה, ואפילו שלא לשמה, כי היא תדריכם לקנות העוה"ז והעוה"ב. ויבאר הכתוב (משלי ג טז) 'ארך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד', כנגד העוסקים בתורה לשמה ושלא לשמה, והשכר הראוי להם.

ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה לשפב אצלה להיות עמה' (בראשית לט י). להלן יבואר פסוק זה, וכן הפסוקים הבאים במעשה יוסף עם אשת פוטיפר, בענין היצר הרע שהוא השטן, שבכל יום מפתה את בני האדם לחטוא, ובכל יום עולה ומשטיין בשמים על בני האדם. **רבי אלעזר פתח ואמר**, כתוב (משלי ו כד) **'לשמרה מאשת רע** מקלקלת לשון נכרה' וגו', הכתוב מדבר על ההצלה מקטרוג השטן וכמו שיבואר להלן, ושם יבאר רבי אלעזר כי על ידי עסק התורה ניצולים מקטרוג השטן.

קודם שיבאר רבי אלעזר את הפסוק שעי' התורה ניצולים מן השטן מקדים לדבר בשבח העוסקים בתורה.

זכאין אינון צדיקא דידעי ארחוי דקודשא בריך הוא - אשריהם הצדיקים היודעים את דרכי ה', כדי שיוכלו למיזל בהו - ללכת בדרכי ה'. וידיעת הצדיקים את דרכי ה' הוא בגין דאינון משתדלי באורייתא ימא ולילי - לפי שהם עוסקים בתורה יומם ולילה, ומן התורה למדים הצדיקים את דרכי ה' שיש ללכת בהם.

ומבאר בכללות החילוק שיש בין העוסק בתורה לשמה ובין העוסק בה שלא לשמה. ומפרש מהו אושר הצדיקים העוסקים בתורה יומם ולילה, דכל מאן דאשתדל באורייתא יומי ולילי - כי כל מי שעוסק בתורה ימים ולילות, אחסין תרין עלמין - יורש שני עולמות, עלמא עלאה ועלמא תתאה - העולם העליון והעולם התחתון. ומפרש בפרטות איך זוכים לעולמות אלו, אחסין האי עלמא - יורש את העולם הזה, אף על גב דלא אתעסק בה בר נש לשמה - שלא עסק האדם בתורה לשמה.

ואחסין ההוא עלמא עלאה - יורש את עולם הבא העליון, פד אתעסק בה בר נש לשמה - כאשר עסק האדם בתורה לשמה. וכיון שכל העוסק בתורה לשמה בא לזה מתוך שלא לשמה, נמצא שהעוסק בתורה לשמה זוכה לירש שני עולמות העליון והתחתון, העולם התחתון מן הלימוד שלא לשמה, והעולם העליון מן הלימוד לשמה.

מהרהר בחטא איהו דנא - ודאי זה שפניו מוריקות הוא משום שהוא איש המהרהר בעבירה. **אחיד ליה לקמיה** - אחז והעמיד אותו לפניו, **ואמשיף עליה במלין דאורייתא** - והמשיך עליו קדושה על ידי דברי תורה, **עד דאתיישב רוחיה בגייה** - עד שהתיישבה רוחו בתוכו, שלא לחשוב עוד בדבר עבירה. **מן ההוא יומא ולהלאה** - מאותו היום ולהלן, **שוי על רוחיה דלא ירדף בתר אינון הרהורין ביטין** - קיבל על עצמו אותו תלמיד שלא יהיה רודף עוד אחר הרהורים רעים, **וישתדל באורייתא לשמה** - אלא יעסוק בתורה לשמה. **אמר רבי יוסי, פד חמי בר נש דהרהורין ביטין לגביה** - כאשר רואה אדם שבאים אצלו מחשבות רעות, **יתעסק באורייתא** - יעסוק בתורה, **ויכדין יתעברון מגיה** - ואז יסורו ממנו המחשבות הרעות.

רבי אלעזר מוסיף על דברי רבי יוסי שאמר כי התורה מצלת מהרהורי עבירה, ומוסיף רבי אלעזר כי גם מן העבירה עצמה יש בכח התורה להציל.

אמר רבי אלעזר, פד ההוא סטרא בישא אתי למפתי ליה לבר נש - כשאותו הצד הרע [שהוא היצר הרע] בא לפתות האדם לעבירה, עצתו היא **דקא משיף ליה לגבי אורייתא** - שימשוך אותו אל התורה, **ועל ידי זה יתפרש מגיה** - יסתלק ממנו היצר הרע ולא יפתהו עוד לעבירה.

מוסיף עוד כי על ידי התורה ניצלים גם מקטרוג השטן למעלה.

תא חזי - בא וראה ראייה לכך, **דקא תנינן** - שהרי שנינו, **דכד האי סטרא בישא קיימא קמיה דקודשא בריהו הוא לאסטא על עלמא** - שכאשר היצר הרע שהוא השטן עומד לפני הקב"ה לקטרג על העולם בגין עובדין ביטין - בגלל המעשים הרעים הנעשים בעולם, **קודשא בריהו הוא חס על עלמא** - הקב"ה מרחם על העולם, **וייהיב עיטא לבני נשא לאשתזבא מגיה** - ונותן עצה לבני האדם להינצל ממנו, **ולא יכיל לשלטא עליהון ולא על עובדיהון** - ועל ידי קיום עצה זו, אין השטן יכול לשלוט עליהם ולא על מעשיהם. **ומאי איהו עיטא** - ומה היא אותה עצה, ומפרש, עצה זו היא **לאשתדלא באורייתא** - לעסוק בתורה, ובזה **אשתזבו מגיה** - ניצלו מן השטן המקטרג עליהם.

ומביא ראייה מן הכתוב שהתורה מצלת מן השטן.

מנלו - מנין למדנו דבר זה, **דכתיב (שם ו כג) 'פי גר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר', מה פתיב בתריה** - מה כתוב בפסוק שאחריו (שם פסוק כד), **'לשמך מאשת רע מחלקת לשון נכריה'**, הרי שעל ידי התורה ניצלים מאשת רע ומחלקת לשון נכריה. ומפרש כי הכתוב מדבר על השטן, **ודא הוא סטרא מסאבא סטרא אחרא** - וזה הוא צד הטומאה שהוא צד האחר לעומת צד הקדושה, **דאיהי**

קיימא תדיר קמיה קודשא בריהו הוא לאסטא על חוביהון דבני נשא - שהיא עומדת תמיד לפני הקב"ה לקטרג על עוונותיהם של בני האדם, ולכן נקרא 'אשת רע'. **וקיימא תדיר לאסטא לתתא לבני נשא** - ועומדת תמיד להסית למטה את בני האדם, וזהו 'מחלקת לשון נכריה', שהוא היצר הרע המפתה את בני האדם לעבירה בחלקת לשונם.

מהרהר בחטא איהו דנא. אחיד ליה לקמיה, ואמשיף עליה במלין דאורייתא, עד דאתיישב רוחיה בגייה. מן ההוא יומא ולהלאה, שוי על רוחיה, דלא ירדף בתר אינון הרהורין ביטין, וישתדל באורייתא לשמה.

אמר רבי יוסי, פד חמי בר נש דהרהורין ביטין אתיין לגביה, יתעסק באורייתא, וכדין יתעברון מגיה.

אמר רבי אלעזר, פד ההוא סטרא בישא אתי למפתי ליה לבר נש, יהא משיף ליה לגבי אורייתא, ויתפרש מגיה.

תא חזי, דקא תנינן, דכד האי סטרא בישא קיימא קמיה דקודשא בריהו הוא לאסטא על עלמא בגין עובדין ביטין. קודשא בריהו הוא חס על עלמא, ויהיב עיטא לבני נשא, לאשתזבא מגיה, ולא יכיל לשלטא עליהון ולא על עובדיהון. ומאי איהו עיטא, לאשתדלא באורייתא, ואשתזבו מגיה. מנלו, דכתיב (שם ו כג) 'פי גר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר'. מה פתיב בתריה (שם פסוק כד) 'לשמך מאשת רע מחלקת לשון נכריה'. ודא הוא סטרא מסאבא, סטרא אחרא. דאיהי קיימא תדיר קמיה קודשא בריהו הוא, לאסטא על חוביהון דבני נשא. וקיימא תדיר לאסטא לתתא לבני נשא. קיימא תדיר לעילא, בגין לאדפרא חוביהון דבני נשא, ולאסטא לון על עובדיהון. ובגין דאתיהיבו ברשותיה, פמה דעבר ליה לאיוב.

ובן קיימא עליהו לאסטא דישראל ולאדפרא חוביהון פכל מה דעברו, פאינון זמנין דקודשא בריהו הוא קיימא עליהו בדינא, בדין קאים לאסטא לון ולאדפרא חוביהון. וקודשא בריהו הוא חס עליהו דישראל, ויהב לון עיטא לאשתזבא מגיה. ובמה, בשופר ביומא דראש השנה. וביומא דכפורי בשעיר המשתלח דיהבין ליה, בגין לאתפרשא מגייה, ולאשתדלא בתהוא חולקיה, והא אוקמוה.

מפרש מדוע משתדל השטן לקטרג על בני האדם.

ומפרש מדוע חפץ השטן ומשתדל כל כך לקטרג על בני האדם, **קיימא תדיר לעילא** - עומד תמיד למעלה בגין לאדפרא חוביהון דבני נשא ולאסטא לון על עובדיהון - כדי להזכיר לפני הקב"ה את עוונותיהם של בני האדם ולקטרג עליהם על מעשיהם, **ובגין דאתיהיבו ברשותיה** - ומשום שבני האדם שהקטרוג עליהם מתקבל נמסרים ברשותו, לכן עומד ומקטרג עליהם, כי אם יתקבל קטרוגו ימסרו אלו בידו. **פמה דעבר ליה לאיוב** - כמו שעשה השטן לאיוב שקטרג עליו נמסר ברשותו והיה יכול להרע לו.

ואחר שביאר כלל ענין שלימוד התורה היא העצה נגד יצה"ר וקטרוג השטן, ממשיך לבאר שזו מידת הקב"ה שנותן עצות לישראל [שהם חלקו ונחלתו] להצילם מיצר הרע ומקטרוג השטן בימי הדיון, שנתן להם את השופר ברי"ה ואת השעיר ביום הכיפורים לזכותם בדיון.

וכן קיימא עליהו לאסטא דישראל - ועוד עומד היצר הרע להסטיין ולקטרג על ישראל **ולאדפרא חוביהון פכל מה דעברו** - ולהזכיר את עוונותיהם על כל מעשיהם, **פאינון זמנין דקודשא בריהו הוא קיימא עליהו בדינא** - באותם זמנים שהקב"ה עומד עליהם בדיון, שהם בראש השנה ויום הכיפורים, **פדין קאים לאסטא לון ולאדפרא חוביהון** - אז עומד השטן לקטרג עליהם ולהזכיר עוונותיהם. **וקודשא בריהו הוא חס עליהו דישראל** - והקב"ה מרחם על ישראל, **ויהב לון עיטא לאשתזבא מגיה** - ונותן להם עצה להינצל ממנו. **ובמה, בשופר ביומא דראש השנה** - על ידי השופר ביום של ראש השנה. **וביומא דכפורי בשעיר המשתלח דיהבין ליה** - וביום הכיפורים על ידי שנותנים לשטן שעיר המשתלח, **בגין לאתפרשא מגייה** - כדי שיפרוש השטן מישראל כי כל יניקתו באה מן הקדושה, **ולאשתדלא בההוא חולקיה** - ויתעסק רק בחלק ההוא שנתנו לו על ידי השעיר המשתלח, ולא יתעסק בקטרוגים על ישראל, כלומר כיון שהסיטרא אחרא צריכה לינק מן הקדושה, לכן הוא מקטרג עליהם כיון שבכך יש לו שייכות עם הקדושה ויכול לינק את חיותו, אבל כאשר נותנים לו חלק חיות על ידי השעיר המשתלח אז הוא מסתפק בזה ואינו צריך לקטרג את ישראל כדי לינק את חיותו. **והא אוקמוה** - וכבר ביארנו שעל ידי השופר והשעיר המשתלח ניצולין מקטרוג השטן.



נפשי צמאה לדעת

כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "התת והנבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים



מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

טלפקט: 054-437-0054 (718) אדידת: 0176-8806-44

להשיג בחניות הספרים המובחרות